

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

FYTOKARANTÉNNÍ POŽADAVKY NA DŘEVĚNÝ OBALOVÝ MATERIÁL

Fytokaranténní požadavky na dřevěný obalový materiál

Rizika spojená s pohybem dřevěného obalového materiálu vyrobeného z nezpracovaného dřeva (dále také jen „DOM“) jsou mezinárodně prokázaným zdrojem zavlékání a šíření mnoha nebezpečných škůdců a původců chorob rostlin a také dřeva. Někteří škůdci včetně *Anoplophora glabripennis* z čeledi tesaříkovitých – *Cerambycidae*, kůrovců rodu *Scolytidae* a hádátka borovicového *Bursaphelenchus xylophilus*, jsou snadno přepravováni a šíření pomocí napadeného dřevěného obalového materiálu. V případě hádátka borovicového jsou významným přenašečem také dřevokazní brouci rodu *Monochamus* spp.

V roce 2002 byl přijat v Komisi pro fytosanitární opatření (CPM) FAO, mezinárodní standard pro fytosanitární opatření ISPM 15, který je nyní platný v podobě revidovaného textu z roku 2009 pod názvem „Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu“ (dále jen „ISPM 15“). Většina obchodních firem v celosvětovém měřítku musela akceptovat dovozní požadavky jednotlivých zemí, které zohledňují ustanovení tohoto standardu ISPM 15 na ošetřování a označování obalů vyrobených ze surového dřeva.

Tyto požadavky znamenají, že veškerý dřevěný obalový materiál (např. obalové bedny, bedničky, přepravky, bubny a podobné dřevěné obaly, palety, paletové nástavce a jiné přepravní rámů a podložky) použité k přepravě předmětů všeho druhu, a dřevo použité k zaklínění nebo podepření nákladu (pomocné dřevo) musí být ošetřeno dle požadavků ISPM 15. Výjimkou je použití dřeva surového o tloušťce 6 mm nebo menší a dřeva zpracovaného pomocí lepidla, tepla a tlaku, nebo jejich kombinací (překlíčka, OSB, dřevovláknité desky atd.). Toto ošetření a označení musí splňovat požadavky zákona 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících

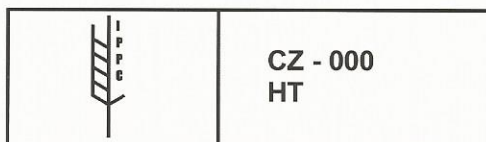
Obr. 1: *Bursaphelenchus xylophilus*

zákonů, v platném znění (dále jen „zákon“), vyhlášky 384/2011 Sb., o technických zařízeních a o označování dřevěného obalového materiálu (dále jen „vyhláška“) a ISPM 15.

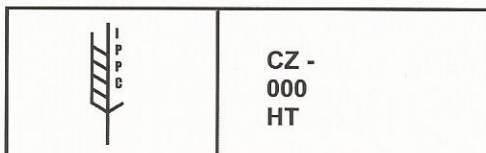
Teplné ošetření v souladu s uvedenými požadavky mohou poskytovat pouze osoby, které jsou pro tuto činnost způsobilé a registrované SRS. Stejně tak je postupováno v případě označování ošetřených dřevěných obalů značkou IPPC. Označení musí být prováděno dle vyhláškou stanoveného vzoru a v souladu s požadavky na čitelnost, nepřenosnost, stálost a provedení (nesmí být napsáno ručně). Značka

nesmí být provedena oranžovou nebo červenou barvou a musí být umístěna na nejméně dvou protilehlých stranách dřevěného obalu. Osoba, které nebyla rozhodnutím SRS značka přidělena se při provádění označování dopouští přestupku, a ve správním řízení jí hrozí sankce od 50 do 200 tisíc Kč.

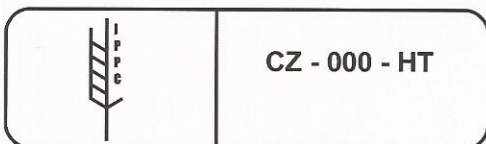
Vzor č. 1

Vzor č. 2

Vzor č. 3

Obr. 2 Vzory IPPC CZ značky dle vyhlášky 384/2011 Sb.

Vývozní požadavky

Do zemí mimo Evropskou unii pouze v ošetřených a označených dřevěných obalech

Vývozní fytokaranténní požadavky většiny zemí obsahují také ty, které se týkají DOM, jeho ošetření, označení, případně k zásilce s DOM přiloženým dokumentům, deklarujícím ošetření dle ISPM 15 a v neposlední řadě také požadavky na odkornění dřevěného obalového materiálu či další specifické požadavky.

Průvodce implementací ISPM 15 a dovozními požadavky některých zemí naleznete na webu e-Agri, na subportálu SRS (www.srs.cz), v levém menu Mechanizace – Informace k sušárnám – Průvodce implementací ISPM 15 a dovozními požadavky některých zemí.

V současné době SRS doporučuje vývozcům, aby při použití dřevěných obalů pro vývoz zboží/zásilek do třetích zemí byly tyto náležitě ošetřeny a označeny některým z technických zařízení registrovaných SRS i v případech, kdy nejsou dostupné potřebné informace o uvedených dovozních požadavcích dané země. V každém případě je vhodné komunikovat se zástupcem dovozce/odběratele zásilky v zemi dovozu a získat tak aktuální

stav požadavků pro konkrétní zásilku. Vedle ošetření a značení dřevěných obalů stále některé země vyžadují vystavení rostlinolékařského osvědčení (Phytosanitary Certificate) pro zásilku zboží využívající k přepravě dřevěné obaly. Aktuální stav tohoto požadavku vám sdělí zaměstnanec SRS ze Sekce dovozu a vývozu. Zde je možné komunikovat také elektronicky na e-mailové adrese: ISPM15@pest.srs.cz

Doporučením SRS je odběr ošetřených a označených dřevěných obalů pouze od osob zapsaných v rejstříku provozovatelů sušáren anebo výrobců dřevěného obalového materiálu. Předejde se tak případným problémům s použitím dřevěných obalů neoprávněně označených. Je vhodné provádět důkladnou přejímku odebíraných ošetřených dřevěných obalů, pokud jde o kvalitu označení IPPC značkou, ale i kvalitu vlastního zpracování. Je-li dřevěný obal vyroben z nekvalitního dřeva (známky přítomnosti škůdců, zbytky kůry) nebo označení je provedeno nekvalitně – nečitelně, mohou takové zásilky/dřevěné obaly být v zemi dovozu pozastaveny nebo i reexportovány zpět do země původu/vývozu na náklady vývozce.

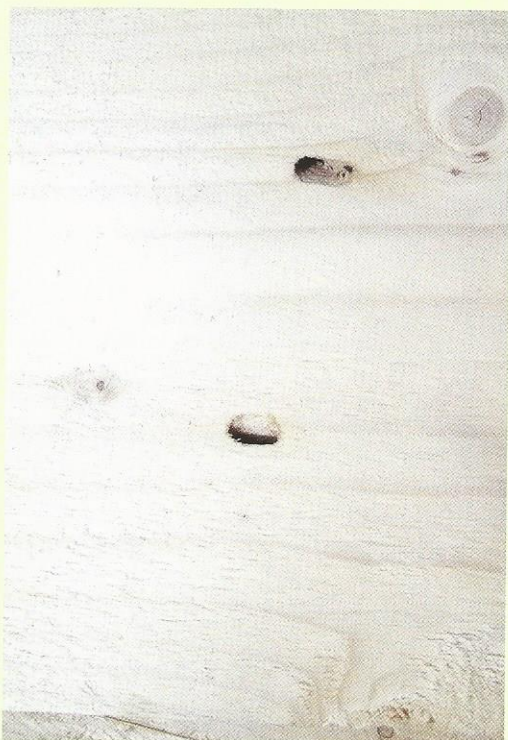
Dovozní požadavky

Do země Evropské unie je dovoz zboží v dřevěných obalech regulován!

Obdobná opatření vůči pohybu zboží na dřevěných obalech přijala také Evropská unie (EU), pokud jde o dovoz ze třetích zemí. Již v roce 2005 vstoupily v platnost nové fytoosanitární požadavky Evropské unie na dovoz dřevěných obalů původem ze třetích zemí (s výjimkou Švýcarska), platné od 1. března 2005. **Od 1. ledna 2008 musejí být všechny dřevěné obaly dovážené na území EU označeny kompletní značkou, tedy včetně loga IPPC.** Totéž platí také pro pomocné a prokládové dřevo. **Od 1. ledna 2009**

Obr. 3: detail napadení DOM škůdciem – výletový otvor s pozerky.

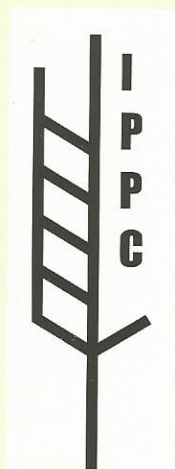

Obr. 4: detail výletových otvorů po škůdci, které mohou být důvodem k pozastavení zásilky.

musejí být všechny dřevěné obaly dovážené do EU vyrobeny z odkorněného dřeva. Požadavky, mimo jiné na dovoz dřeva a dřevěných obalů jsou uvedeny ve směrnici 2000/29/ES, ve znění pozdějších předpisů. V české legislativě jsou tyto požadavky zakotveny ve vyhlášce 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů (příloha 4 část A oddíl I. body 2. a 8.) ve znění pozdějších předpisů (každá změna uvedené evropské směrnice je transponována do českých předpisů). Vzhledem k vývoji situace v této oblasti dochází ke změnám předpisů, proto **je vhodné sledovat aktuální českou fytoosanitární legislativu.**

Kontrola SRS

Vzhledem ke skutečnosti, že v úvodu jmenovaní škůdci jsou opakovaně zjišťováni v dřevěných obalech při dovozech zboží do EU, byla přijata legislativní opatření, jejichž cílem je snížit riziko zavlékání a šíření těchto škodlivých organismů v EU na minimum. SRS provádí namátkové kontroly, zda dovážený DOM splňuje stanovené fytoosanitární požadavky. Kontroly jsou jednak prováděny ve vstupních místech, tj. v rámci České republiky (ČR) na letištích, dále v celních skladech na území ČR nebo přímo u dovozců (sklady, překladiště, výroba). V případě, že je k takové kontrole přistoupeno, tak Celní úřad rozhodne o propuštění dosud nevyčleněné zásilky do určitého celního režimu až na základě výsledku kontroly SRS. Kontroly rovněž provádí SRS namátkově i po vyčlenění zásilky v rámci obchodu, kde se zaměřuje na obaly původem ze třetích zemí, ale také Portugalska. Dovozece není povinen jednotlivě zásilky předkládat SRS k provedení kontroly, je však povinen provedení této kontroly umožnit, pokud je SRS zahájena.

Obr. 5: mezinárodní logo pro IPPC značku.

Obr. 6: neodkorněné dřevo nesmí být k výrobě DOM dle ISPM 15 použito.

DOM v zásilkách, které nejsou označené anebo jeví známky napadení škůdci, nelze propustit k jejich volnému oběhu na území EU. V takových případech je přístupováno k opatřením zabráňujícím případnému šíření škodlivých organismů z DOM. Tato opatření představují nařízení zničení (spálení) DOM po vybalení zboží buď ve vstupním místě nebo ve stanoveném místě SRS.

Škodlivé organismy

Opatření zejména kvůli závažným škůdcům lesa a dřeva

K jednomu z těchto závažných škůdců patří hádátka borovicové *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhner) Nickle et al.. Hádátka borovicové je regulovaným (karanténním) škodlivým organismem, jehož zavlékání a šíření na území EU je zakázáno, pokud se vyskytuje na rostlinách jehličnanů rodů *Abies*, *Cedrus*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*, *Pseudotsuga* a *Tsuga* (kromě šišek a osiva) a na dřevu jehličnanů, původem z neevropských zemí. Ve vyhlášce č. 215/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“) je zařazeno, obdobně jako ve směrnici Rady 2000/29/ES (dále jen „směrnice Rady“), do přílohy č. 2, části A, oddílu I. Pro dovoz a přemístování uvedeného materiálu původem z neevropských zemí, v nichž je znám výskyt hádátka, jsou v příloze č. 4 vyhlášky stanoveny zvláštní požadavky.

K neevropským zemím se známým výskytem hádátka patří na americkém kontinentu Kanada, USA a Mexiko, v Asii Čína, Tchaj-wan, Korejská republika a Japonsko. Tyto země jsou označeny pro problematiku dovozu DOM jako země rizikové.

V roce 1999 bylo háďátko zjištěno i v Evropě, a to v Portugalsku, kde se přes uplatňování eradikačních opatření značně rozšířilo. Evropská komise přijala a postupně zpřísňuje mimořádná opatření k ochraně proti zavlečení háďátka z Portugalska na území ostatních členských států EU. Tato opatření jsou stanovena v rozhodnutí Komise 2006/133/ES, ve znění pozdějších předpisů a implementována v „Nařízení Státní rostlinolékařské správy o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlečení a šíření háďátka borovicového z Portugalska“, č. j. SRS 029091/2010 ze dne 22. 7. 2010. V době vydání této informace je v přípravě nové rozhodnutí Komise, které se bude vztahovat na případný výskyt háďátka v kterémkoliv členském státě EU (v současné době je výskyt háďátka znám také ze Španělska, ze tří vymezených území). Přípravuje se také změna příloh směrnice Rady, která bude odrážet jak usídlení háďátka na území Portugalska, tak nové poznatky v biologii tohoto škůdce a jeho přenašečů, kozlíčků rodu *Monochamus* spp.

Obr. 7: příklad technického zařízení (sušárny) pro ošetřování DOM.

Obr. 8: skladování ošetřených DOM by mělo být prováděno v krytém prostoru odděleně od neošetřeného dřeva.

Text: Ing. Petr Harašta, Ph.D., SRS

Seznam použité literatury je uložen u autora.

Fotografie:

Titulní strana, Obr. 2–8: Petr Harašta, SRS

Obr. 1: Vladimír Gaar, SRS

Vydalo:

Ministerstvo zemědělství
ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou
Těšnov 17, 117 05 Praha 1,
www.eagri.cz, info@mze.cz
www.srs.cz, sekretariat@srs.cz
Praha 2012